

4. Савчук А. В. Організаційно-економічний механізм інноваційного розвитку крупної компанії: [монографія] / А. В. Савчук. – Донецьк: Інститут економіки промисловості, 2004. – 370 с.
5. Fay C. R. Great Britain from Adam Smith to the Present Day: An Economic and Social Survey. – New York: Longmans, Green, 1998. – 206 p.
6. The Global Competitiveness Report 2008 – 2009 from the World Economic Forum: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.weforum.org.

***

УДК 339.9

**Бакаєва І.Г. к.е.н.,доц.
Державного економіко-технологічного
університету транспорту,
м. Київ**

ГЛОБАЛЬНЕ ФІНАНСОВЕ УПРАВЛІННЯ ТА РЕГІОНАЛЬНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО

В статті розглянуті питання регіонального фінансового співробітництва як альтернативного шляху управління фінансовими кризами, визначено роль регіональних валютних і фінансових угод в умовах недостатнього глобального фінансового управління.

В статье рассмотрены вопросы регионального финансового сотрудничества как альтернативного пути управления финансовыми кризисами, определена роль региональных валютных и финансовых соглашений в условиях недостаточного глобального финансового управления.

In this article we reveal issues of regional financial cooperation as the alternative way of financial turmoil management and define the role of regional currency and financial agreements in the environment of insufficient global financial management.

Постановка проблеми. Внаслідок того, що країни що розвиваються, мають обмежений доступ до фінансових ресурсів на світових фінансових ринках все більшого значення набувають процеси регіонального фінансового співробітництва, метою яких є взаємодопомога в здійсненні структурних перетворень, індустріалізації цих країн, технологічного розвитку та зростання добробуту.

Актуальність проблеми. Фінансові кризи в країнах, що розвиваються продемонстрували відсутність ефективної міжнародної регулюючої структури у валютно - фінансовій сфері. В умовах недостатнього фінансового управління з боку глобальних структур, таких як Міжнародний валютний фонд, все більшого значення набуває регіональне співробітництво країн та взаємна підтримка з метою досягнення фінансової стабільності, залучення прямих іноземних інвестицій, приватних потоків капіталу та здійснення структурних перетворень.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми глобального фінансового управління, регіонального фінансового співробітництва, створення умов для залучення прямих іноземних інвестицій і приватних потоків капіталу знаходяться у сфері уваги таких вчених як Дж.Тобин, Дж.Стиглиц, Дж.Гелбрейт, Ю.Пахомов, О.Билорус, Д.Лук'яненко, А.Філіпенко.

Метою статті є показати важність регіонального співробітництва країн що розвиваються для побудови колективних механізмів захисту проти фінансових потрясінь. Показати зростаючу роль регіональних фінансових інститутів у формуванні інтеграційних процесів через макроекономічну координацію, створення валютних союзів.

Виклад основного матеріалу. Головними цілями фінансових реформ в країнах що розвиваються наприкінці ХХ сторіччя були підтримка індустріалізації та розвитку, що реалізовувалося через спрямування дешевих державних фінансових ресурсів в окремі сектори економіки та види діяльності, шляхом контролю процентних ставок та схем кредитування. Регулювання банківської діяльності, державна підтримка кооперативних банківських мереж, створення спеціалізованих фінансових посередників, державна власність комерційних банків та банків регіонального розвитку були ключовими елементами фінансової політики. Відкритість цих країн міжнародним фінансовим операціям та входженню іноземних банків були обмежені.

Фінансові реформи в країнах Латинської Америки на початку 80-х років закінчились валютними та банківськими кризами, нерегульований розподіл кредитів та вільні процентні ставки стали правилом в регіоні. Вільний рух капіталів був відкритий в більшості країн регіону, а в 90-х роках іноземним банкам було дозволено розширити свою діяльність. Деякі латиноамериканські країни почали розвивати фондові ринки та їх інфраструктуру, які розглядались як джерело довгострокового фінансування без державного втручання.

Багато африканських країн здійснили фінансові реформи у відповідь протистояти кризі, пов'язаної з погіршенням їх умов торгівлі та історично низькими цінами на сировину. Ця ситуація погіршувалась відсутністю структурних зрушень та приватних потоків капіталу. З метою отримувати допомогу від міжнародних фінансових інституцій для фінансування дефіцитів платіжних балансів, ці країни розпочали у 90-х роках фінансову лібералізацію як частину програм структурної перебудови економіки.

Фінансові реформи в країнах Західної Азії просувалися обережніше та поступово, а деякі країни тільки частково відкрили свої банківська системи приватним та іноземним банкам. Паралельно деякі країни Західної Азії та ісламські країни розвинули ісламський банкінг, тобто впровадили принципи шариату в фінансову сферу.

Стратегічне державне втручання в фінансову систему країн Південно-Східної Азії, включаючи цільове кредитування та процентне

субсидювання, зіграли важливу роль в становленні нових індустріальних економік регіону.

У 90-х роках минулого століття інтенсифікувався процес регіонального фінансового співробітництва між країнами що розвиваються за допомогою створення та розвитку існуючих регіональних банків реконструкції та розвитку.

Процес регіонального економічного співробітництва в країнах Азії на початку XXI століття суттєво прискорився, є потенціал для інтеграції країн до фінансових ринків та до транскордонних потоків капіталу. Незважаючи на те, що країни Азії мають досить високі норми нагромадження, вони потребують значних фінансових ресурсів для фінансування інфраструктурних проєктів. Посилення інтеграції азійських фінансових ринків та зростання залучених фінансових ресурсів через приватних посередників дозволить країнам частково фінансувати економічне зростання. Внутрішньорегіональне співробітництво між азійськими країнами сприяє укріпленню регіональної стабільності та партнерству.

Фінансове і валютне співробітництво країн, що розвиваються, привернуло особливу увагу, тому що плани майбутнього розвитку багатьох цих країн сформувались значною мірою під впливом глобалізації фінансів, ніж глобальної торговельної експансії. Фінансові кризи в нових ринкових економіках продемонстрували ризики, що походять від волатильності приватних міжнародних потоків капіталу, особливо спекулятивних короткострокових потоків, а шкідливі витівки міжнародних фінансових ринків вплинули на міжнародну торгівлю та стійке зростання. Кризи продемонстрували також відсутність ефективної міжнародної регулюючої структури, яка мала би справу з тими ризиками. В результаті поширилось незадоволення Міжнародним Валютним Фондом як інститутом, що мав би турбуватися попередженням і управлінням фінансовими кризами. [1,2,3].

МВФ не лише неправильно оцінив передкризову ситуацію. Окрім цього, терміни та умови її фінансової підтримки все більше і більше сприймалися як контрпродуктивні, тому що вони посилювали кредитну і фіскальну політику та загострювали економічні рецесії. Почало зростати незадоволення серед урядів, тому що умови надання кредитів МВФ вже не виправдовувались необхідністю їх отримання.

Цей досвід надав подальший поштовх регіональним фінансовим угодам як альтернативному шляху управління фінансовими потрясіннями та їх наслідками. Цю тенденцію далі підтримали зростаючий обсяг внутрішньорегіональної торгівлі і інвестиційних потоків, синхронізація ділових циклів в межах регіонів, а також відділення регіональних блоків країн що розвиваються від розвинутих регіональних блоків.

Деякі спостерігачі вважають, що такі фінансові угоди вказують на нові тенденції в регіональному співробітництві, в якому регіональні фінансові інститути починають грати набагато активнішу роль у формуванні інтеграційних процесів через макроекономічну координацію, створення валютних союзів та управління валютними курсами.[4].

За умови обмеження реформ в управлінні глобальними фінансами, побудова колективних механізмів захисту проти зовнішніх потрясінь і посилюючих макроекономічну координацію на регіональному рівні залишається на порядку денному багатьох країн, що розвиваються. . В усіх географічних регіонах значна увага зосереджується на тому, як досягти стабільності валютних курсів з метою запобігання криз, і як підтримати торгівлю і конкурентоспроможність, у тому числі використовуючи регіональні валюти.

Завдяки тому, що країни мають різні кредитоспроможності і види фінансових потоків, на регіональному рівні почали з'являтися можливості реалізації нових видів фінансового співробітництва, координації і нагляду. Для країн з відсутнім або обмеженим доступом на фінансові ринки, офіційна допомога розвитку залишається ключовою для фінансування розвитку. Йдуться тривалі дебати про те, як найкраще управляти потоками допомоги, але є згода, що сучасна суміш двосторонніх і багатосторонніх угод надає допомозі занадто політизований характер, робить її занадто непередбачуваною і занадто умовною, щоб служити каталізатором зростання і внутрішньої мобілізації ресурсів. [5,6]

Можливо єдиним шляхом поліпшити ефективність системи допомоги є посилення регіонального виміру в координуванні і спрямовуванні потоків фінансової допомоги. Основа такої системи є вже в більшості регіонів. Вона включає регіональні економічні комісії ООН, регіональні банки розвитку і різні спеціалізовані політичні угоди. Використання цих інститутів для підтримки інфраструктурного розвитку вже визнається як шлях посилення регіонального співробітництва в Африці та інших бідних регіонах [7].

Прямі іноземні інвестиції - важливе джерело зовнішнього фінансування для багатьох країн що розвиваються. Проте, є потреба ретельно зважувати переваги і недоліки залучення прямих іноземних інвестицій, а регіональний діалог і співпраця можуть стати корисними в цьому відношенні.

Прямі іноземні інвестиції особливо важливі для економіки в перехідний період. Наприклад, в Китаї вони зіграли роль "палива" для "китайського економічного дива". На початковому етапі економічних реформ в Китаї великими дослідницькими центрами США і Європи, а також структурами Всесвітнього банку були проведені дослідження з метою виявлення переваг прямих іноземних інвестицій для економік країн-одержувачів прямих іноземних інвестицій та чинників, що підвищують

інвестиційну привабливість регіонів. До основних переваг отримання прямих іноземних інвестицій були віднесені наступні:

- збільшення внутрішніх капіталовкладень;
- впровадження сучасних виробничих технологій;
- створення робочих місць;
- збільшення кількості кваліфікованої робочої сили;
- впровадження сучасних управлінських підходів і методів.

Чинниками, що підвищують привабливість регіону для прямих іноземних інвестицій, є наступні:

- наявність стабільної економічної політики, що дозволяє здійснювати довгострокове інвестування;
- наявність усеосяжного і прозорого правового середовища, в якому реалізується інвестиційний процес;
- наявність ефективної адміністративної системи, у тому числі зрозумілих процедур отримання дозволів і узгоджень;
- наявність необхідних елементів інфраструктури, у тому числі: транспортною, телекомунікаційною і інфраструктури фінансових послуг;
- наявність успішно реалізованих раніше зарубіжних інвестиційних проектів;
- наявність місцевих постачальників, підрядчиків і фахівців.

Потоки міжнародного приватного капіталу, особливо прямих іноземних інвестицій, є життєво важливим компонентом, доповнюючим національні і міжнародні зусилля в області розвитку. Приплив приватного міжнародного капіталу в країни, що розвиваються, і поліпшення умов для ділової активності сприяло заохоченню такого припливу. В той же час в значному числі країн зростання припливу приватного міжнародного капіталу, що розвиваються, не спостерігалось.

Ативізація національних, двосторонніх і багатосторонніх зусиль із сприяння країнам, що розвиваються, необхідна для подолання структурних і інших труднощів, які нині знижують їх привабливість для ввезення приватного капіталу і прямих іноземних інвестицій. Зусилля можуть бути спрямовані на заохочення і зміцнення партнерських зв'язків між державним і приватним секторами, налагодження співпраці на усіх рівнях. Потрібні двосторонні і багатосторонні регіональні угоди для надання технічної допомоги і обміну передовим досвідом в залученні міжнародного приватного капіталу, особливо прямих іноземних інвестицій, доповнюючих національні і міжнародні зусилля в області розвитку. Укладення двосторонніх інвестиційних договорів може сприяти залученню приватного капіталу за рахунок підвищення рівня правової стабільності і передбачуваності для інвесторів. Важливо, щоб при розробці і здійсненні двосторонніх інвестиційних договорів, а також договорів з питань оподаткування і інших податкових заходів, покликаних сприяти припливу іноземних інвестицій, бралися до уваги такі чинники, як

регіональна і багатостороння співпраця, у тому числі на регіональному рівні.

На додаток до національних зусиль відповідним міжнародним і регіональним установам необхідно активізувати свої зусилля із направлення приватних іноземних інвестицій в розвиток інфраструктури і в інші області, що мають пріоритетне значення. Надання об'єктивної інформації приватними і державними суб'єктами, включаючи національні статистичні управління, МВФ, Всесвітній банк, систему Організації Об'єднаних Націй, консультантів по інвестиціях і кредитно-рейтингові агентства, має найважливіше значення для потенційних інвесторів.

Регіональна координація і моніторинг можуть забезпечити корисну підтримку створення політичного середовища, необхідного для ефективного управління прямими іноземними інвестиціями, особливо в тих динамічних секторах, де є небезпека надмірного капіталовкладення. Некоординована політика, спрямована на залучення прямих іноземних інвестицій, може призвести до краху, оскільки уряди обмежують правила і пропонують щедрі податкові стимули для транснаціональних корпорацій замість побудови нормального балансу між витратами і вигодами залучення іноземних інвестицій.[8] Регіональні угоди, можливо, є розсудливим шляхом управляти деякими з цих проблем в таких областях як, наприклад, гармонізація корпоративних кодексів, виконання договорів, трансфертне ціноутворення.

Регіональне співробітництво країн що розвиваються не виключає інші форми міжнародного співробітництва. Координована політика країн з метою залучення прямих іноземних інвестицій в первинний сектор, де країни з різних регіонів, але з подібними запасами природних ресурсів, часто "конкурують" за зовнішній капітал не настільки важлива. Але регіональна співпраця найважливіша для координування політики, пов'язаної із залученням прямих іноземних інвестицій до виробничого сектора або сектора послуг, де є більша вірогідність для конкуруючих інтересів серед країн в тому ж регіоні, що призводить до конфліктів внаслідок пропозиції занадто багатьох переваг потенційним іноземним інвесторам.

Якщо глобальні інститути сприймаються як такі, що досить не в змозі просувати інтереси країн що розвиваються, регіональні фінансові угоди повинні розглядатися як чутливі та дружні до місцевих умов.

Висновки і пропозиції. Регіональні фінансові угоди потрібні для врегулювання національних потреб та цілей, що відрізняються, з міжнародними можливостями і обмеженнями. Як показує європейський досвід, регіональні валютні і фінансові угоди можуть привести до більшої стабільності в регіоні. За відсутністю будь-якої головної реформи міжнародної фінансової системи, вони можуть також сприяти більшій узгодженості в глобальному економічному управлінні. Низка країн, що розвиваються, які накопичили значні валютні резерви, пропонують нові

варіанти для валютного і фінансового співробітництва серед країн, що розвиваються, взагалі, і на регіональному рівні зокрема.

Використані джерела інформації

1. The IMF and Recent Capital Account Crisis: Indonesia, Korea, Brazil Evolution Report).-Washington D.C.: IMF,2003.-162 p.
2. The IMF and Argentina 1991-2001 (Evolution Report).-Washington D.C.: IMF,2004.-122 p.
3. Global Partnership and National Policies for Development . Trade and Development Report 2006 , - New York and Geneva.: UNCTAD,2006.-236 p.
4. Dieter H , Higgott R. Exploring Aternative Theories of Economic Regionalism: From Trade to Finance in Asian Cooperation. CSGR Working Paper 89/02.- Warwick, United Kingdom.: Centre for the Study of Globalisation and Regionalisation., 2002.-43 p.
5. International cooperation at a crossroads: Aid, trade and security in an unequal world. Human Development Report 2005.-New York.: UNDP,2005.-372 p.
6. Economic Development in Africa,Doubling Aid: Making the “Big Push” Work, - New York and Geneva.: UNCTAD, 2006.-99 p.
7. The development potential of regional programs: An evaluation of World Bank support of multicountry operations.).-Washington D.C.: World Bank Independent Evaluation Group,2007.-116 p.
8. New Features of Global Interdependence. Trade and Development Report 2005. , - New York and Geneva.: UNCTAD,2005.-P.108-114.

***

УДК 338.354

*Безус А.М., к.т.н., доц.,
Безус П.І., к.е.н., доц.
Академія муніципального управління,
м. Київ*

ВПЛИВ ФАКТОРІВ НА РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВА

Представлено модель впливу основних факторів на економічний розвиток підприємства. Обґрунтовано важливу роль впливу виробничих можливостей факторів на обсяги виробництва.

Представлена модель влияния основных факторов на экономическое развитие предприятия. Обоснована важная роль влияния производственных возможностей факторов на объемы производства.

The model of influence of major factors on economic development of the enterprise is submitted. The important role of influence of a production potentialities of factors on volumes of manufacture is proved.

Постановка проблеми. Одним з методів розвитку підприємства є метод підвищення обсягів виробництва за рахунок виявлення та впливу на ті фактори виробничого процесу, що призведуть до оптимального зростання його ефективності.